

Messadi pertuccont concessiun d'in dretg d'utilisaziun special per la construcziun d'in implont fotovoltaic grond sin l'Alp da Schnaus per mauns dall'Axpo Solutions AG

Preziada presidenta dil parlament
Stimadas parlamentarias, stimai parlamentararis

Sebasond sin art. 35 al. 1 lit. h dalla constituziun communal sutta mettein nus a Vus la suandonta fatschenta per predeliberaziun e proposta per mauns dalla votaziun all'urna.

1. Situaziun da partenza

En vesta dalla strategia d'energia, dall'amplificaziun d'energias regenerablas sco era dil provediment d'electricitad segir, oravontut duront igl unviern, ha l'assemblea federala integrau ils 30 da settember 2022 el rom dallas «mesiras urgentas per metter a disposiziun in provediment d'electricitad segir duront igl unviern», il niev art. 71a en la lescha d'energia. Cun agid d'in conclus d'urgenza ei quel ius en vigur gia igl 1. d'october 2022 (express solar).

1.1. Directivas dil dretg federal

Il niev artechel preveda levgiaments per las premissas da permissiun per implonts fotovoltaics gronds sco era lur promoziun cun in'indemnisaziun unica ch'ei vegnida fixada en il cass singul da tochen 60 pertschien dils cuosts d'investiziun imputabels. Las premissas d'applicaziun valan denton mo aschiditg ch'ins sa contonscher cun ils gronds indrezs fotovoltaics ell'entira Svizra ina producziun annuala da totalmein 2 TWu.

Ils 17 da mars 2023 ha il cussegl federal decretau sin il scalem dall'ordinaziun las disposiziuns executivas necessarias per realisar questas disposiziuns (EnV3 ed EnV4). Da quei resultan ulteriuras perscripziuns per la permissiun d'indrezs fotovoltaics gronds.

La construcziun d'in indrez grond da fotovoltaic drova – ultra d'ina lubientscha cantunala da construcziun – d'ina vart in consentiment (politic) dalla vischnaunca da domicil e da l'autra vart in consentiment dil proprietari funsil. Tier igl implont fotovoltaic grond planisau sin l'alp da Schnaus ei la vischnaunca dad Ilanz/Glion la vischnaunca da domicil e plinavon proprietaria dil terren.

1.2. Situaziun da provediment en Svizra

La Svizra stat avon ina grond sfida: Entochen igl onn 2050 mauncan rodund 50 uras terawatt electricitad. D'ina vart svaneschan las ovras atomaras ina suenter l'autra dalla reit. Da l'autra vart s'augmenta il basegn da forza electrica cun la mobilitad electrica creschenta, il diever dallas pumpas da calira ed autras technologies. Ils davos onns ei bein vegniu investau els indrezs hydraulics existents, in engrondiment ei denton bloccaus ed ei regia ina digren muort las perscripziuns dall'aua restonta.

Tier l'extensiuin dall'energia solara vesa l'Axpo grond potenzial en Svizra sco era ell'entira Europa. Quei potenzial sto exnum vegnir tratgs a nez. La largia d'energia sa sulettamein vegnir stuppada sche las energias regenerablas vegnan rinforzadas cumplettamein.

2. Ils avantatgs dil project ord vesta dalla vischnaunca Ilanz/Glion

Implonts fotovoltaics gronds produceschan electricitad ord glisch dil sulegl e valan aschia sco fontauna d'energias regenerablas. Els possibiliteschan ina schubra produziun d'energia senza emissiuns e prestan aschia ina contribuziun impurtonta per dapli independenza da carburonts fossils e dapli protecziun dil clima. Indrezs fotovoltaics alpins produceschan cun mintga singula cella solara sur igl entir onn ora dapli electricitad ch'indrezs solars sin tetgs ni vid Fassadas. Els produceschan rodund la mesadad dall'electricitad durant igl unviern, vul dir denter october e mars. Ils gronds indrezs contonschan ina durada d'utilisaziun da prevedentamein 30 entochen 40 onns ed ein aschia fetg durabels ed efficients. Els portan evidentamein dapli segirtad dil provediment ch'indrezs sin tetgs ella bassa. La produziun d'energia ord in grond implont fotovoltaic ei decentrala ed independenta da generaturs centrals da forza electrica. Cheutras sa vegnir augmentada la segirtad dil provediment d'energia. Oravontut tier catastrofas dalla natira ni interrupziuns dalla forza electrica sa la produziun dall'electricitad ord in implont fotovoltaic grond gidar da mantener il provediment. Implonts fotovoltaics gronds san era contribuir ad ina creaziun da valor locala. L'installaziun ed il menaschi digl indrez drova personas qualificadas e survetschs el liug. Quei scaffescha plazzas da lavur e rinforza l'economia locala.

Resumau selain enumerar ils suandonts avantatgs:

- schubra produziun d'energia senza emissiuns
- contribuziun alla protecziun dil clima
- rodund la mesadad dalla produziun d'electricitad succeda durant il semester d'unviern
- produziun d'energia decentrala
- ils indrezs ein fetg durabels ed efficients
- contribuziun impurtonta per la segirtad dil provediment electric
- creaziun da valor locala

3. Disavantatgs dil project ord vesta dalla vischnaunca Ilanz/Glion

La realisaziun digl implont fotovoltaic grond sin l'alp da Schnaus pretenda ina gronda surfatscha dall'alp. Igl indrez influenzescha la fauna e flora sin igl intschess pertuccau ed ha consequenzas sin l'alpicultura el liug pertuccau. Tenor las spetgas dalla possessura ed interpretura digl indrez duei la construcziun digl indrez solar planisau tuttina possibilizar fisicalmein era vinavon la pasculaziun dalla biestga. Entochen oz ein las consequenzas davart la raccolta da fein ni era il secuntener dalla biestga entuorn indrezs solars alpins buca perscrutai. Igl indrez influenzescha era la selvaschina e la catscha sin igl intschess pertuccau. Probabel vegn era il diever turistic restrinschius, malgrad ch'ei vegn priu risguard tier la planisaziun sin la pista da skis che meina dil Crap Masegn entochen Ladir/Ruschein. Era ils trutgs da velos da muntogna sco era las sendas da viandar vegnan risguardadas tier la planisaziun.

Resumau selain enumerar ils suandonts disavantatgs:

- diever d'ina gronda surfatscha da terren
- consequenzas per fauna e flora
- consequenzas sin l'economia alpestra
- consequenzas sin la selvaschina e la catscha
- disturbi dil maletg dalla cuntrada e probabel impediment per il diever turistic

4. Ovra solara Camplauns: Rapport tecnic

Maletg 1: Visualisaziun ovra solara Camplauns

4.1. Possessura digl indrez Axpo

Igl implant fotovoltaic grond duei vegnir baghegius e menaus d'ina ovra elctrica ch'ei aunc da fundar e che senumna «Ovra Solara Camplauns SA». Igl acziunari da quella SA ei l'Axpo:

Axpo meina ensemen cun partenaris varga tschien ovras electricas. Axpo ei la pli gronda producenta d'energias regenerablas en Svizra e pioniera internaziunala el commerci d'energia ed en la commercialisaziun da forza solara e da vent. Sur 6'000 collaboraturas e collaboratur colligian experientscha e know-how cun la pissiun per l'innovaziun e cun la tscherca comunabla per meglieras sligiazions. L'Axpo metta igl accent sin tecnologias innovativas per ademplir ils basegns multifars da sia clientella en varga 30 tiaras ell'Europa, America dil nord ed ell'Asia.

4.2. Avantatgs d'indrezs solars alpins ord vesta dall'Axpo

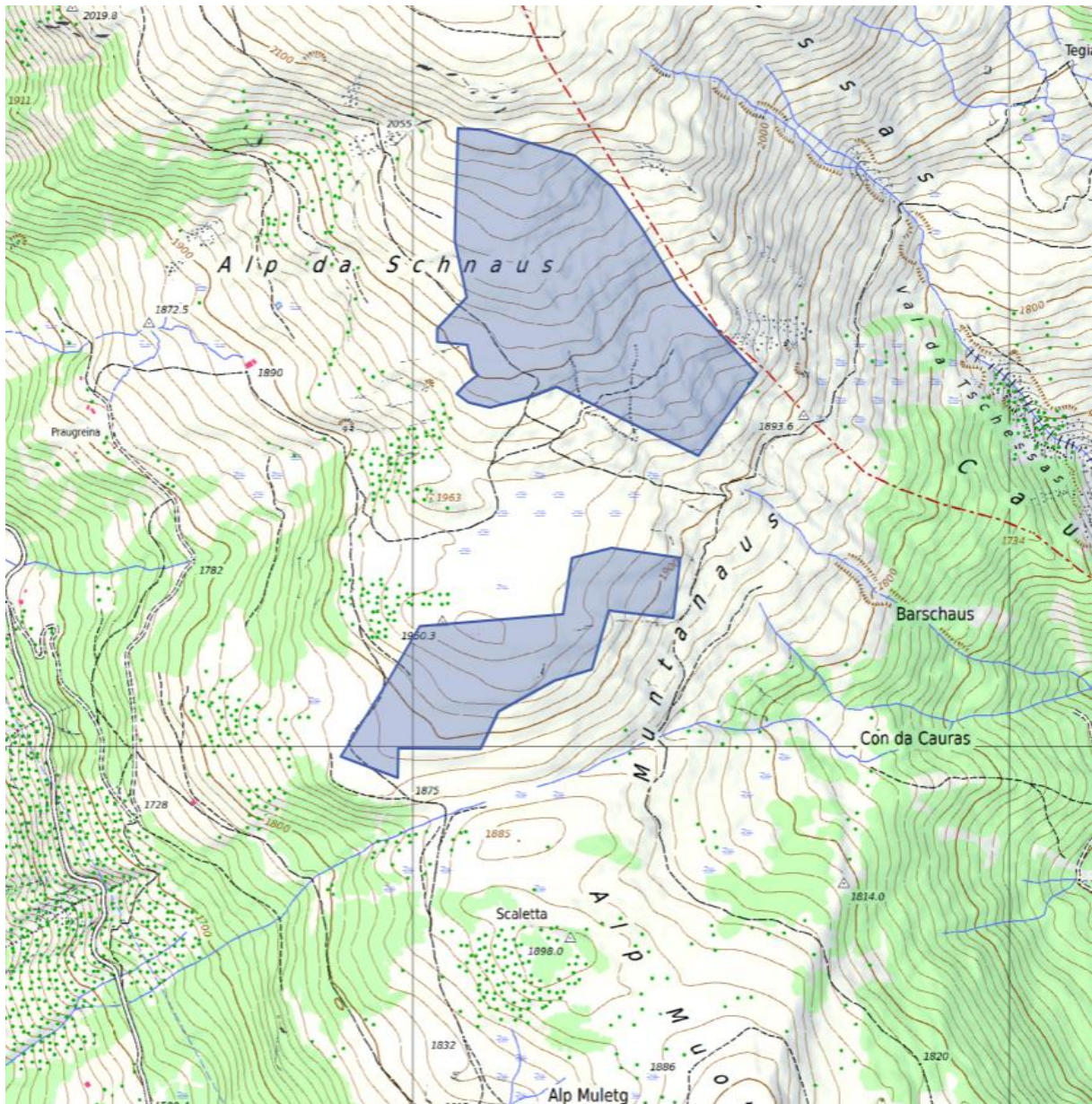
Igl indrez solar al mir da fermada Muttssee el cantun Glaruna, che l'Axpo ha gia realisau, producescha durant il semester d'unviern intragliauter entochen tschun gadas dapli electricitad che indrezs solars ella bassa. Ils avantatgs d'indrezs solars alpins ein:

- en general irradiaziun intensiva dil sulegl pervia l'atmosfera fina
- dameins nebla e nibels ch'ella bassa, quei ch'augmenta il recav considerablamein
- grazia alla reflecziun ferma dalla glisch dil sulegl sin la neiv san vegnir installai panels solars bifazials, quels augmentan la produziun d'electricitad sin la surfatscha supplementarmein
- las temperaturas bassas en quell'altezia fan pli efficient ils panels solars
- en cumparegliazion cun la bassa sa la medema surfatscha purtar entochen 50 pertschien dapli productivitat

Facit: La Svizra ha grazia allas alps ina pusseivladad extraordinaria d'engrondir spert la produziun d'electricitad e d'augmentar aschia igl agen provediment durant igl unviern.

4.3. Liug da staziunament

Il territori dall'alp da Schnaus ei sin territori communal dad llanz/Glion sin in'altezia da tochen 2'000 m s.m. Il perimeter dil project – ch'ei buca vesibels naven dil marcau da Glion – ei drizzaus per gronda part vies sid e vegn partius en pliras surfatschas parzialas (cluster). Aschia po il diever dalla glisch intensiva dil sulegl vegnir nezegiada maximalmein cun quei che las differentas meisas da modul san vegnir drizzadas individualmein.

Maletg 2: Perimeter dil project (stan dalla planisaziun settember 2023)

Il territori dall'alp da Schnaus vegn gia duvraus per ina pista a val, la quala s'extenda naven dil Crap Masegn entochen a Ruschein/Ladir. Sin igl intschess datti era sendas da viandar marcadas che vegnan era duvradas intensivamein da bikers. In zuler tras la surfatscha sin l'alp da Schnaus duei possibilitar era vinavon la pista e la senda da viandar. Buca lunsch naven dil perimeter sesanfla la gallaria da pressiu sco era la tschaffada dall'aua dallas ovas electricas Glion. Grazia a quella vischinonza all'infrastructura existenta dall'ovra hidraulica san vegnir nezegiadas sinergias.

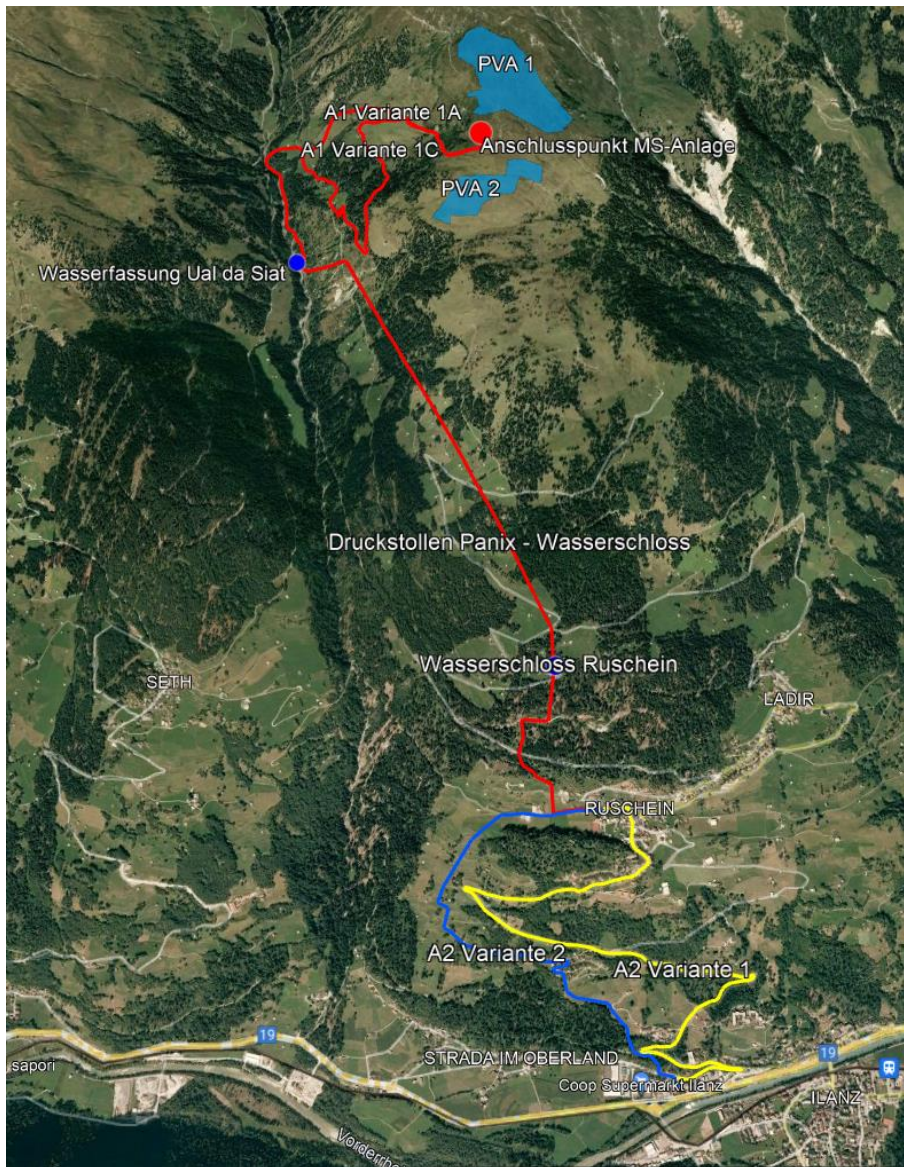
Ei dat negin conflict cun ils inventars da protecziun naziunals. Il perimeter cunfinescha cun ina palliu platta, quei ei denton vegniu risguardau tier la cunfinaziun dil perimeter aschia che quella palliu vegn buca tangada directamein. Las zonas da repaus per la selvaschina seniester e dretg dil perimeter vegnan medemamein risguardadas ed ei vegn definiu restricziuns temporalas duront las lavurs sin il plazzal. L'alpegiada vegn risguardada ena quei che la construcziun dils moduls vegn elegida aschia, ch'ina pasculaziun vess dad esser pusseivla vinavon. Ulteriuras mesiras da protecziun (p. ex. en connex cun las auas, la cuntrada, ils animals, la flora, etc.) vegnan fatgas per tener l'influenza sin igl ambient tras igl implont fotovoltaic aschi bass sco pusseivel. Las mesiras vegnan definidas entras in'examinaziun ecologica e descretas en in rapport ecologic extendiu. Quei proceder ei secumprovaus per eruir sche e co las perscripziuns en connex cun la protecziun digl ambient ein vegnidas risguardadas. Ils resultats dall'examinaziun ecologica ein il fundament per la decisiun dalla lubientscha per igl indrez. Tut las perscripziuns en connex cun il dretg digl ambient ston vegnir ademplidas. Avon ch'il rapport vegn concludius vegnan tut las relevaziuns digl ambient e las mesiras proponidas discutadas cun las organisaziuns per la protecziun digl ambient per saver risguardar ad uras eventuels avis.

4.4. Colligiazion alla reit d'energia

Il punct da colligiazion dalla reit digl indrez fotovoltaic ei previus – tenor stan actual dalla planisaziun – ell'ovra electrica Glion. Sur igl indrez da distribuziun 16 kV existent egl indrez da menaschi dalla tschaffada dall'aua Ual da Siat duess ei esser pusseivel da spisgentar ils 10 % pretendi dalla prestaziun digl indrez, che ston vegnir alimentai entochen igl onn 2025. Naven dalla tschaffada d'aua entochen tier il perimeter ein pusseivlas pliras variantas per ina lingia da cabel: En emprema lingia ei previda il mument la dislocaziun tras terren intransibel (A1 varianta 1A – tgietschen) ni per liung dalla via (A1 varianta 1C – tgietschen).

Il trassé defintiv per la lingia che spisgenta la fin finala l'entira energia producida ei aunc buca definius. Il mument vegn persequitau la varianta naven dalla tschaffada d'aua tras la gallaria da pressiu Pigniu entochen tier la stiva d'aua Ruschein. Naven dalla stiva d'aua sa il cabel u vegnir tratgs suenter la via (A2 varianta 1 – mellen) ni tras terren intransibel (A2 varianta 2 – blau) entochen tier l'ovra electrica Glion.

Il mument ein ins vid sclarir cun la Repower ina colligiazion pusseivla (alternativa) ella reit electrica a Ruschein (TS Plaun Martin) resp. ella centrala secundara Glion.

Maletg 3: Lingia da colligiazion

4.5. Staziun da transformatur e d'alternatur

Pil piazzament dils alternatur, transformatur e dils indrezs da distribuziun ei previda ina sligaziun decentrala. Sch'ei vess da vegnir fatg diever da containers vegnessen quels integrai il meglier pusseivel ella cuntrada. Ils indrezs vegnan surveglai e gestiunai d'in sistem da controlla.

4.6. Vias d'access

La via existenta che meina sin l'alp da Schnaus vegn duvrada durant il piazzal e per gestiunar pli tard igl implant fotovoltaic sco via d'access. Supplementarmein vegn examinau schebein ei fuss pusseivel da construir ina pendiculara da material. Aschia savessen las emissiuns els vitgs durant il piazzal vegnir sminuidas. Pli probabel sto vegnir construì ina pista per il piazzal naven dalla tegia dall'alp da Schnaus entochen tier il perimeter. Suentier ch'il piazzal dils indrezs fotovoltaics ei a fin vegnan las vias sanadas tenor basegns. Il dretg d'access ed il manteniment dallas vias vegnan reglai en in contract cun la vischnaunca Ilanz/Glion.

4.7. Realisaziun digl indrez entochen alla fin digl onn 2025/2030

Per ch'il stabiliment vali sut il conclus federal urgent sto el furnir silmeins 10 % dall'energia planisada ella reit entochen la fin digl onn 2025. Il rest dil stabiliment sto esser terminaus entochen sil pli tard la fin digl onn 2030. Quei urari stretg, oravontut per la furniziun d'energia dils emprems 10 %, caschuna che las pretensiuns ston buca mo vegnir ademplidas, mobein era ch'ellas ston vegnir realisadas spertamein.

4.8. Datas tecnicis

prestaziun digl indrez	~ 15'000 kWp
produenziun annuala	~ 22'000'000 kWh (4'700 casadas)
cumpart d'unviern	~ 40 %
meisas da moduls	~ 3'600 tocs
moduls fotovoltaics	~ 36'000 tocs
staziuns da transformatur	~ 15 - 20 transformatur
alternatur	~ 60 tocs
surfatscha totala	~ 20 ha

4.9. Meisas da modul

La descripziun suandonta dalla construcziun ei buca finala cun quei ch'il project sesanfla aunc adina ella fasa preliminar. Differents sistems vegnan aunc evaluai cun quei ch'ei dat numerus facturs d'influenza sco p. ex. prighels dalla natira, ambient, logistica, alpegiaziun ch'ei vala era da risguardar. Quei vala era per la tematica descreta ella suandonta cefra 4.10, encablament dils moduls.

Construcziun

La construcziun dallas meisas da modul consista d'ina construcziun da fier. Ils moduls fotovoltaics vegnan construì a partir d'ina altezia da rodond 3 meters sur tiara. L'altezia sur tiara dependa d'ina eventuala pasculaziun sco era dall'altezia da neiv pusseivla en quei territori. Dus purtaders e duas petgas francadas ella tiara surmuntan quell'altezia. La sutconstrucziun ei vegnida concepida aschia ch'ella sa tener encunter a grondas forzas da vent ed a gronds squetschs da neiv.

Ils moduls da fotovoltaic ein fixai vid in rom robust da fier. Las mesiraziuns e la grondezia dil rom ein vegnidas tscharnidas cun quitaun per garantir ch'el sappi vegnir transportaus senza problems cun tut ils mieds da transport pusseivels.

La montascha dallas meisas da modul ei simpla ed efficienta. Ina gronda part dallas lavurs da montascha vegnan fatgas gia a val, nua che las meisas da modul vegnan premontadas e silsuenter purtadas el liug final. La construcziun dallas meisas da modul ei concepida aschia che la premontascha sco era la montascha el liug sa vegnir fatga a moda speditiva.

Cun concepir las meisas da modul vegn mirau specialmein sin la vart davos dils moduls fotovoltaics (bifazials) che ha in effect dubel e sa utilizar aschi bia sco pusseivel dalla radiaziun dil sulegl reflectada dalla cuvretga da neiv durant igl unviern. Quei augmenta supplementarmein la producziun d'electricitad solara durant igl unviern.

Francaziun

La francaziun dallas meisas da modul vegn fatga en il terren cun agid da pals che san recepir schibein las forzas da tracziun sco era las forzas da pressiun. Quellas francaziuns ein vegnidas concepidas aschia ch'ellas san vegnir construidas cun maschinas ed apparats sempels che schanegian il terren.

4.10. Encablament dils moduls

Enteifer las retschas dils moduls vegnan ils cabels tratgs en bishels denter las meisas da modul ora. Aschia ein quels schurmegiai da radis ultraviolets. Igl encablament denter las retschas da moduls ed ils alternaturs succeda en lingias betunadas en bloc e tras canals da cabels.

Ellas lingias betunadas en bloc vegn medemamein tschentau in fil da tiara vid il qual las retschas dallas meisas da modul vegnan colligiadas. Quei ei in element dil concept dalla protecziun encunter il cametg.

4.11. Logistica

La logistica vegn ad haver ina gronda impurtonza ch'ei buca da sutschazegiar. D'ina vart datti la logistica da Glion entochen sin igl intsches dil project e da l'autra vart ha la logistica dalla montascha el liug ina ina gronda impurtonza. Las capacitads e la peisa pusseivla sin la via denter Glion ed igl intsches dil project ein limitadas. Perquei eis ei previu da transportar ina part dalla rauba cun ina pendiculara da material per aschia minimar il diember dils viadis cun ils camiuns. El liug vegn dau gronda precauziun sin igl ambient e sin il tractament bufatg dil terren, oravontut tier la montascha dallas meisas da modul. Differentas pusseivladads vegnan aunc evaluadas il mument.

4.12. Cuosts e rentabilitad

Il pli impurtont per igl investur pertuccont in stabiliment da producziun aschi grond ei la rentabilitad. Cunquei ch'ins ha entochen dacheu buca saviu realisar tals indrezs fotovoltaics alpins ei specialmein la part dils generaturs (meisas da modul) ina incumbensa fetg pretensiusa. L'entira part dils generaturs vegn a muntar a rodund 50 % dils cuosts d'investiziun.

Ils cuosts d'investiziuns bruts muntan a rodund 50 milliuns francs (eventualas contribuziuns da promoziun mira cefra 4.13 cheusut).

Ultra dils cuosts d'investiziun ei il svilup dils prezis sin la fiera d'energia igl element principal per ina investiziun rentabla. La finanziaziun digl indrez fotovoltaic vegn fatga cun agen capital e capital jester.

4.13. Contribuziuns da promoziun (contribuziun unica)

L'indemnisaziun unica per indrezs gronds da fotovoltaic cuviera maximalmain 60 pertschien dils cuosts d'investiziun imputabels. En ina calculaziun dalla rentabilitad sto la part dils cuosts buca cuvretgs vegnir cumprovada.

La damonda per ina contribuziun unica sa vegnir inoltrada agl uffeci federal d'energia pér suenter ina lubientscha da baghegiar legalmein valeivla. Sche las premissas per il dretg digl indrez ein avon maun, sche la quantidad maximala da 2 TWu ei aunc buc exaurida ell'entira Svizra e sche avunda mieds finansials ein avon maun, garantescha igl uffeci federal d'energia l'indemnisaziun unica provisoricamein.

Ulteriuras premissas per survegnir la contribuziun dalla confederaziun ein, ch'igl indrez sto haver ina produziun annuala da minimalmein 10 GWu e per kWp installau sto la quota dalla produziun d'unviern esser tier silmeins 500 kWu. La contribuziun da promoziun definitiva vegn concedida pér treis onns suenter ch'igl indrez ei vegnius mess en funcziun cumpleinamein.

4.14. Rescas ord vesta dall'Axpo

L'Axpo vesa las suandontas rescas principalas tier la realisaziun da quei project grond:

- schliata rentabilitad, prezis bass sin la fiera d'energia
- protestas, entardaments el process da permissiun
- Stretgas da furniziun da material, munconza da disponibladad da firmas da montascha
- prighels dalla natira, vent, neiv, garniala

4.15. Spazzada

Tenor la perspectiva actuala eis ei previu da demontar igl entir indrez sil pli baul en 60 onns. Ils moduls da fotovoltaic han ina durada da veta da rodund 30 onns. Quei vul dir ch'ils moduls ston vegnir remplazzai suenter 30 onns. Tenor igl art. 71a al. 5 LEn ston ils indrezs gronds da fotovoltaic vegnir baghegiar anavos cumplettamein e la situaziun da partenza sto vegnir restabilida. Ella damonda da baghegiar sto il concept da spazzada e la finanziaziun respectiva vegnir presentai concretamein.

4.16. Plan da termins

En cass che la cuminonza dils votants all'urna dat il consentiment, vegnan ils projectants ad inoltrar la damonda da baghegiar al cantun Grischun (edifecis e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar) per survegnir la lubientscha da baghegiar miez 2024. Parallel vegnan fatgas las empremas publicaziuns. Igl ei previu d'entscheiver cun las lavurs da construcziun la primavera 2025.

5. Tgei avantatgs porta il project alla vischnaunca Ilanz/Glion?

En contractivas intensivhas ha la vischnaunca Ilanz/Glion fixau cun l'Axpo Solutions SA las suandontas cundiziuns da basa e valurs directivas a scret en ina declaraziun d'intenziun. Quellas ein da concretisar consequentamein en in contract:

- L'indemnisaziun da basa per meter quadrat dalla surfatscha effectiv duvrada munta ad annualmein 0.8 CHF/m² e vegn indexaus sur la durada da veta digl indrez (index naziunal dils prezis da consum). Sin basa dalla surfatscha planisada maximalmein seresultassen entradas annualas da tochen CHF 160'000.00.
- Supplementaramein tier l'indemnisaziun da basa vegn concediu per il dretg dil diever dil terren ina participaziun da 10 % dil gudogn che vegn realisau digl implont fotovoltaic alpin sin l'alp da Schnaus resp. dall'ovra electrica che vegn aunc fundada cheutier. In eventual transport da perdita vegn deducius (tresorisaziun).
- L'indemnisaziun da basa per il diever dil terren ei da pagar aschi prest che la lubientscha da baghegiar valeivla ei avon maun. Ina participaziun al gudogn ei da pagar sil pli baul per igl emprem onn da gestiun e naven ch'igl entir implont fotovoltaic ei en funcziun.
- L'ovra electrica ch'ei aunc da fundar vegn ad haver siu domicil fiscal ella vischnaunca dad Ilanz/Glion. La vischnaunca Ilanz/Glion ha il dretg sin in sez el cussegl d'administraziun dalla societad dall'ovra electrica.
- L'Axpo indemnescha ils dretgs necessaris da passar cun conducts el rom dallas tarifas ordinarias ella branscha d'electricitad.
- La futura societad dall'ovra electrica s'oblighescha enviars la vischnaunca Ilanz/Glion da pagar in'indemnisaziun da maximalmein CHF 50'000.00 per expensas internas caschunadas (examinaziun dils contracts, contractivas, process da permissiuns per ils contracts, etc.).
- La construcziun digl indrez solar planisau duei possibilitar vinavon la pasculaziun fisicala dalla biestga. La societad dall'ovra electrica duei indemnisar la corporaziun d'alp da Schnaus per in'eventuala perdita da racolta muort la sminuaziun dalla pastira e la pusseivla sminuaziun dall'alpegiaziun che san sedar ord la realisaziun dil project.
- L'Axpo s'oblighescha d'electricar durablamein ils edificis resp. igl intschess dall'alp da Schnaus. Ella separticipescha cun pauschal maximalmein CHF 30'000.00 vid ils cuosts eventuals da realisaziun.
- L'Axpo surpren ils cuosts per in eventual slargiamet dallas vias d'access tier l'alp da Schnaus sche quei ei necessari per realisar il project. Ella surpren era ils cuosts da manteniment e reparatura dallas vias d'access suenter la finiziun dallas lavurs sil plazzal.
- El cass che l'installaziun digl indrez fotovoltaic caschuna ina reducziun dil provediment d'aua tier l'alp da Schnaus vegnan las ovras electricas a tschaffar ina nova fontauna e colligiar quella cun il provediment d'aua per cumpensar la reducziun.

6. Remarcas finalas

El rom digl express solar ein vegni intercuretgs divers loghens sin igl intschess dalla vischnaunca Ilanz/Glion. L'Axpo Solutions AG ha elegiu l'alp da Schnaus sco liug d'aula valur pervia da sia buna exposiziun che possibilitescha ina aulta producziun d'energia solar duront il semester d'unviern. Cun ina surfatscha da rodund 20 hectaras vegn igl indrez sin l'alp da Schnaus ad esser ina dallas pintgas ovras solaras (per cumparegliar: il project approbaus dil pievel «ScuolSolar» drova ina surfatscha da 70 hectaras). Igl indrez vegn a s'adattar al territori che consista per part d'uaul ed el vegn ad esser

veseivels mo naven da paucs puncts ellas fracziuns dalla vischnaunca Ilanz/Glion. Cun la lubientscha e la realisaziun dil project sa la vischnaunca Ilanz/Glion generar el futur entradas che gidan da migliorar la situaziun finanziaria dalla vischnaunca. Las entradas ord las indemnizaziuns duein vegnir pagadas en in fonds ligiont, il qual sustegn projects el sector dalla giuventetgna/famiglia sco era projects en connex cun energias regenerablas e durabels. La suprastanza communal recamonda ord ils motivs numnai al parlament communal da dar suatientscha all'admissiun per ina concessiun all'Axpo.

7. Daco ina votaziun all'urna?

Artechel 31 dalla constituziun communal regla las cumpetenzas dalla cuminonza dallas votantas e dils votants all'urna. Tenor art. 31. al. 1 lit. e schai la cumpetenzza per conceder dretgs per in diever special, che surpasa la durada da 20 onns, tier la cuminonza dallas votantas e dils votants all'urna.

Proposta

Sin fundament dallas explicaziuns precedentas fa la suprastanza communal suandonta proposta:

- Approbaziun dil project dall'Axpo Solutions AG e consentiment dil dretg per diever special per la construcziun d'in implont fotovoltaic grond (incl. reit d'electricitad) sin l'alp da Schnaus per mauns dalla votaziun all'urna dils 26 da november 2023.

Ilanz/Glion, ils 3 d'october 2023

Suprastanza communal Ilanz/Glion